

REPERE PENTRU UN DECENIU DE POLITICĂ EXTERNĂ INTERESE. VALORI. INSTRUMENTE

Versiune publică. Rezumat

Preambul

1. Analiza situației internaționale în perspectiva următorilor zece ani, cu implicații pe termen mediu și scurt

- 1.1 Evoluții și teme globale
- 1.2 Relațiile multilaterale
- 1.3 Evoluții regionale

2. Obiective și priorități ale politicii externe a României

- 2.1 Obiectivele politicii externe a României
- 2.2 Acțiunile prioritare care decurg din obiectivele politicii externe

REPERE PENTRU UN DECENIU DE POLITICĂ EXTERNĂ INTERESE. VALORI. INSTRUMENTE

Motto: Orice strategie de politică externă trebuie să aibă trei componente. Trebuie început cu analiza situației așa cum este ea. Nu se poate inventa o situație ideală. În al doilea rând, trebuie să aibă un obiectiv strategic. Care ne sunt planurile? Unde plănuim să ajungem? În al treilea rând, care sunt măsurile de care avem nevoie să ajungem de la punctul în care suntem, la punctul unde vrem să fim?

Henry Kissinger

Preambul

Globalizarea transformă radical, atât în teoria relațiilor internaționale, cât și în practica proprie sistemului internațional actual, modalitatea de înțelegere a politicii externe.

Se diversifică, pe plan intern și pe plan internațional, tipurile de manifestare a puterii statale. În timp ce se estompează acuitatea diferendelor teritoriale și etnice, crește numărul diferendelor legate de resurse, de performanța economică și de prosperitate.

Tind să coexiste și să concureze, pe de o parte, modelul angrenajului democrație-piață liberă și, pe de altă parte, variante ale controlului pieței interne exercitat simultan cu acceptarea pieței libere externe.

Pericolele și riscurile cu care se confruntă astăzi statele și comunitățile umane sunt difuze, omniprezente, inerente oricăror opțiuni politice și multisectoriale: terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, la nivel statal sau non-statal, instabilitatea, statele eșuate, competiția pentru accesul la resurse, diversitatea valorilor și problemele identității, eventualitatea unor pandemii, dezastrele naturale sau produse de om, deteriorarea mediului natural, fluxurile de migranți sunt astăzi deopotrivă domenii ale politicii interne și externe.

Provocările noi rezultate din reșezarea raporturilor de putere la nivel global au determinat și vor continua să determine transformarea sistemului de relații internaționale, în direcția unei mai mari stabilități și a unei capacități sporite de a răspunde la presiuni și la contestări.

1. Analiza situației internaționale în perspectiva următorilor zece ani, cu implicații pe termen mediu și scurt

1.1 Evoluții și teme globale

1.1.1 Promovarea drepturilor omului și a democrației

Securitatea internațională depinde de menținerea, ca fundament în edificarea relațiilor dintre state, a primordialității drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a democrației printre criteriile Națiunilor Unite și ale Uniunii Europene.

Rămâne fără îndoială de mare actualitate, în virtutea solidarității în susținerea aspirațiilor celor mai înalte ale umanității și în condițiile globalizării, exigența de a se respecta universal și real egalitatea în drepturi și egalitatea șanselor, accesul nediscriminatoriu la actul de justiție, dreptul la viață, dreptul la ocrotirea sănătății și dreptul la un mediu sănătos, libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, libertatea informației, dreptul la învățătură și accesul la cultură, drepturile cetățeanului de petiționare, la inițiativă legislativă, de a alege și

de a fi ales, de a organiza întruniri publice și participa la ele, dreptul de asociere, dreptul de proprietate privată și celelalte drepturi fundamentale.

Tema drepturilor omului se profilează ca tot mai importantă pe termen mediu și în pofida unor evoluții oscilante punctuale, pe agenda internațională. Ea trebuie să devină un capitol incontestabil al contactelor diplomatice la nivel înalt, bilaterale și multilaterale.

1.1.2 Evoluțiile demografice. Migrația

În prezent, creșterea populației încetinește în majoritatea statelor. Ratele natalității și mortalității scad. Media duratei vieții crește. Îmbătrânirea populației va caracteriza evoluția demografică în țările dezvoltate și în China. În majoritatea statelor UE și în Japonia va avea efecte importante asupra forței de muncă. Crește dramatic numărul persoanelor dependente de pensii și de alte forme de asistență socială. Pentru noi și noi state, se va impune importul de forță de muncă și soluționarea problemelor adiacente imigrației, cu implicații în planul relațiilor bilaterale și în plan global.

Se va intensifica migrația cauzată de dificultățile alimentației, accesului la apă, la alte resurse esențiale pentru supraviețuire sau de limitele calității vieții. Vor fi necesare, îndeosebi în Uniunea Europeană și America de Nord, măsuri de administrare a valurilor de migranți și azilanți și de contracarare a efectelor negative ale fenomenului, care se va afla și în atenția ONU și a organizațiilor regionale. Problemele de identitate etnică și religioasă vor influența agenda politică internă și relațiile inter-statale, prin prezența acestor comunități în diferite state. Importanța acestor chestiuni și a posibilelor tensiuni și divergențe inter-etnice și inter-religioase, în sânul aceluiași colectivități, dar cu repercusiuni externe, va crește. Dacă unele state vor adopta o conduită strictă de control al prezenței străinilor, migrații se vor orienta spre țări mai tolerante, crescând presiunea asupra acestora.

1.1.3 Competiția pentru resurse

Influența globală și regională a statelor și a grupurilor de state depinde tot mai mult de măsura în care ele controlează resursele energetice. Competiția pentru resurse se intensifică și determină configurarea de politici ad-hoc sau de durată. În contextul actual global, o parte semnificativă a statelor UE susține că este necesară o politică energetică europeană comună.

În elaborarea politicii energetice va trebui să se țină cont de factori precum: creșterea cererii de gaze și de petrol, prețul ridicat al petrolului, schimbările climatice, acțiunile teroriste, instabilitatea politică a unor țări-sursă și a unor state tranzitate de mijloace de transport specifice.

Securitatea energetică înseamnă acces durabil la resurse. Ea are caracter global, întrucât impune cooperare globală și regională, în vederea adoptării și aplicării unor decizii comune pe anumite sectoare. Securitatea energetică depinde de factori precum: politica în materie a statelor producătoare, capacitatea UE de a-și defini politica energetică, relațiile cu țările de tranzit și opțiunile interne ale acestora, edificarea mecanismului de cooperare în cadrul ASEAN și APEC

Sunt posibile diferende legate de apă și de uraniu, al căror rol în conturarea strategiilor energetice este în creștere.

1.1.4 Schimbările climatice

Evoluții foarte recente arată clar importanța consecințelor schimbărilor climatice asupra vieții comunităților umane și provocările semnificative, cu potențial de risc, pe care le pot ridica la adresa guvernelor. În viitor, cooperarea multilaterală va fi necesară pentru cercetarea și înțelegerea schimbărilor climatice și pentru soluționarea problemelor determinate de impactul acestora asupra vieții și economiei. Creșterea conștientizării acestei

teme la nivel guvernamental în toate regiunile globului este doar un prim pas în demersurile de căutare a unor soluții multilaterale la o problemă eminentă globală. Parteneriatele inter-statale, dar și cele public-privat, vor constitui cheia dezvoltării unor soluții eficiente și accesibile, pe fondul unei cercetări internaționale tot mai avansate în domeniu și al creșterii responsabilității inter-generaționale.

UE și-a asumat un rol proeminent în eforturile de diminuare a efectului de seră și de promovare a „energiei curate”, pe care îl va susține pe termen lung.

Japonia încearcă să implice într-un proces „post-Kyoto” statele cărora le revin responsabilități mari ca poluatoare, dar care nu au semnat Protocolul de la Kyoto.

1.1.5. Terorismul internațional

Combaterea riscurilor și amenințărilor neconvenționale continuă să fie preocuparea principală a comunității internaționale.

Terorismul, ca fenomen internațional, va continua să se manifeste cel puțin în măsura actuală. Globalizarea funcționează, din acest punct de vedere, ca multiplicator al mesajelor și instrumentelor de desfășurare. Ea înlesnește acțiunile violente împotriva populației, care vizează dictarea agendei politice interne și, adeseori, externe. Este neliniștitoare îndeosebi simultaneitatea eșecului unor state, cu consolidarea grupărilor teroriste, cu activitatea rețelelelor internaționale de crimă organizată și cu proliferarea armelor de distrugere în masă și a produselor cu dublă utilizare. În tranzițiile prea îndelungate la democrație, este posibil ca ideologii radicale să devină preponderente. Este de așteptat intensificarea motivației ideologice și a agresivității grupurilor radicale motivate religios și a indivizilor asociați cu ele.

Reafirmarea identității comunității statelor democratice este cu atât mai importantă, în condițiile în care orientările ideologice și politice radicale și terorismul internațional tind să profite, la scară planetară, de realitatea/aparența vacuumului ideologic și identitar din lumea de după Războiul Rece și de după prăbușirea blocului comunist.

Expansiunea, în forme locale diverse, a democrațiilor și a libertății, creșterea economică și posibilitățile sporite de a controla crizele economice favorizează securitatea internațională, dezvoltarea dreptului internațional în materie, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, accesul cât mai larg la educație și la mijloacele de apărare a sănătății, diminuarea sărăciei, evitarea marginalizărilor sociale, eliminarea intoleranței, succesul campaniilor antiteroriste, inclusiv al acțiunilor militare.

Protejarea teritoriului național este insuficientă în combaterea terorismului internațional, al cărei succes devine cert doar în măsura în care statele democratice se angajează să devină parteneri în utilizarea eficientă a resurselor, să-și protejeze relațiile politice de uzură și să îndeparteze eventualitatea coagulării unui nucleu de forțe opus polului democratic al lumii, care să concentreze și să manipuleze pericolele asimetrice.

1.1.6 Proliferarea armelor de distrugere în masă

Anumiți analiști avertizează asupra tendinței de formare a unei „piețe” globale a armelor de distrugere în masă. Regimul neproliferării, stabilit prin Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, este afectat de includerea *de facto* în “clubul nuclear”, alcătuit inițial din cinci membri, a altor state. Tinde să iasă de sub controlul statelor circulația informațiilor, a expertizei și a cercetătorilor din domeniu, precum și a componentelor armelor de distrugere în masă.

Serviciilor diplomatice le revine responsabilitatea de a stabili un regim consolidat al neproliferării pe temeiul disensiunii de care sunt nevoite să țină seama și statele care au devenit recent posesoare de arme nucleare și pe cel al solidarității împotriva riscului ca actori non-statali să dobândească accesul la arme și tehnologii nucleare.

Viabilitatea regimului global de neproliferare va depinde, în anii următori, de trei factori:

- Acordul nuclear civil dintre SUA și India va însemna recunoașterea oficială a statutului Indiei de putere nucleară. Este recunoscut, în același timp, că statul indian se obligă să respecte regimul neproliferării. Acest model ar putea servi ca sursă de inspirație pentru clarificarea statutului în materie al altor state. Există și riscul ca state din Orientul Mijlociu să denunțe regimul neproliferării și să opteze pentru căi proprii de realizare a intereselor lor în acest domeniu.

- Modalitățile flexibile (Grupul UE3 și negocierile hexagonale) de abordare a dosarelor nucleare iranian și nord-coreean trebuie bine ancorate în relațiile multilaterale, pentru a evita riscul de erodare a credibilității și viabilității rolurilor care le revin Consiliului de Securitate al ONU, Agenției Internaționale pentru Energie Atomică și regimului neproliferării.

- Rezultatele evaluării Tratatului de neproliferare a armelor nucleare lansate în 2007 pentru pregătirea Conferinței de evaluare din 2010 vor fi decisive pentru destinul regimului proliferării.

Există riscul ca Tratatul să fie denunțat de statele nealiniat, care consideră că statele nucleare nu respectă anumite angajamente de dezarmare nucleară. Negocierile pentru convenirea de instrumente juridice noi de reglementare a dezarmării nucleare, a neproliferării și a utilizării pașnice a energiei nucleare sunt posibile; ele ar clarifica și statutul Grupului Furnizorilor Nucleari și pe cel al Comitetului Zangger, considerate de statele din Mișcarea de nealiniere „cluburi” menite să le blocheze accesul la componente și tehnologii în domeniu.

Aspectele de neproliferare vor deveni din ce în ce mai strâns legate de tema securității energetice, în condițiile în care unii membri ai NPT, în special din Mișcarea de nealiniere, se orientează spre energia nucleară. Tendința actuală, tocmai în vederea prevenirii proliferării, este limitarea numărului de state care dețin ciclul complet de producere a combustibilului nuclear.

1.2 Relațiile multilaterale

Complexitatea realităților lumii și rapiditatea evoluțiilor pe planul relațiilor internaționale depășesc capacitatea de acțiune și de reacție a organizațiilor internaționale – instituții de utilitate indiscutabilă, dar organisme rigide, marcate de structuri și conduite birocratice care riscă, uneori, să piardă din vedere misiunea fondatoare. Numeroase state, în principal statele mici și mijlocii și statele cu tradiție multilaterală, dar și Uniunea Europeană în ansamblul ei, dovedesc loialitate și determinare pentru reactivarea relațiilor multilaterale. Abordările multilaterale vor constitui calea de gestionare a afacerilor globale, fie în formate flexibile, deschise, variabile, fie prin revigorarea unor instituții internaționale cu tradiție. Evoluțiile spre un curs sau altul depind de succesul proceselor de reformă și învățare organizațională multilaterale, în care un rol important revine intereselor și angajamentelor statelor membre importante. SUA, statele europene, China, India, F. Rusă, Japonia, noi puteri emergente din America Latină sau Africa au răspunderea intensificării eforturilor de degajare a unor rețele de angajamente și reglementări comune, prin care organizațiile internaționale să fie revigorată și diplomația multilaterală să poată servi dinamic democrației, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, păcii, securității și dezvoltării durabile.

1.2.1 Perspectivele organizațiilor internaționale

Agenda organizațiilor internaționale este tot mai mult dominată de reforma structurilor proprii, deși se pare că sunt șanse puține ca ONU, OSCE, Consiliul Europei, NATO și chiar UE să se transforme spectaculos în viitorul apropiat.

Sunt de așteptat totuși reforme semnificative pe termen lung, prin acumulări graduale și răspuns la stimuli externi (crize, conflicte), îndeosebi în cadrul organizațiilor regionale, al NATO și al UE, care sunt întemeiate pe valori comune, și mai puțin în cadrul organizațiilor cu

un număr mare de membri, la activitatea cărora participă state cu interese divergente, slujind valori diverse.

În cadrul ONU reformele prevăzute de Documentul final a summitului din 2005 se implementează lent. Reforma managerială și revizuirea mandatelor rămân în etape incipiente. Dialogul politic este adesea canalizat spre zone tehnice. Reforma Consiliului de Securitate, inițiată cu un deceniu și jumătate în urmă, în vederea unei reprezentări mai echitabile și pentru îmbunătățirea metodelor de lucru, este departe de obținerea de rezultate concrete și va figura pe agenda ONU și în anii următori.

Timp de un deceniu agenda ONU va continua să includă puncte referitoare la combaterea proliferării armelor de distrugere în masă; combaterea terorismului (definitivarea proiectului convenției ONU privind lupta împotriva terorismului); atingerea, până în 2015, a Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului; încălzirea globală; transformarea Programului Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) într-o organizație internațională cu componentă universală; reforma ONU; dialogul între culturi și civilizații; valorile democratice și drepturile omului; dreptul internațional umanitar; normele de drept aplicabile în cadrul conflictelor inegale (atacurilor teroriste); temele înscrise pe agenda Comisiei de Drept Internațional, care preocupă, în general, comunitatea internațională, și forma concretă pe care rezultatele activității CDI o îmbracă (principii, linii directoare, convenții) pentru a reflecta importanța pe care comunitatea internațională o atribuie subiectului în cauză; promovarea statului de drept; responsabilitatea de a proteja.

Printre temele controversate care pot produce divizări sau chiar fracturi în cadrul forurilor multilaterale sau în relațiile bilaterale între marile puteri, cu impact negativ asupra politicii externe a României (unde se includ consecințe asupra intereselor, valorilor sau instrumentelor), se numără: reforma ONU, atât în ceea ce privește creșterea numărului de membri ai Consiliului de Securitate, cât și continuarea reformării mecanismelor ONU de protecție și promovare a drepturilor omului; procesul de pace în Orientul Mijlociu; zonele de conflict înghețat; perspectivele Balcanilor de Vest; regimul de neproliferare nucleară; relația dintre combaterea terorismului și drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

În Consiliul Drepturilor Omului, ca de altfel în general în cadrul ONU, este tot mai evidentă confruntarea dintre statele democratice și statele care interpretează în manieră proprie conținutul drepturilor omului și modalitățile de îndeplinire a acestor drepturi. Există riscuri la adresa continuării dialogului. Vocea unitară a UE va fi vitală, ca și aplicarea politicilor europene orientate regional, în primul rând politica europeană de vecinătate.

Pe agenda Conferinței de dezarmare se află șapte teme controversate. Statele UE și SUA susțin necesitatea lansării imediate a negocierii Tratatului privind interzicerea producției de materiale fisionabile în scopuri militare. China și Rusia consideră că ar avea prioritate prevenirea cursei înarmărilor în spațiul extra-atmosferic. Pentru statele din „Grupul 21”, dezarmarea nucleară ar fi subiectul cel mai important. În ultimii ani, s-a ajuns și la blocarea activității unicului for multilateral de negociere în domeniul dezarmării. Este posibil ca în 2008 sau 2009 Conferința de dezarmare să se desființeze sau să se transforme într-o structură nouă.

1.2.2 NATO

La nivel politic și academic, este larg împărtășită convingerea că Organizația Tratatului Atlanticului de Nord constituie cel mai important și mai credibil mecanism de menținere a securității corespunzător cu interesele majore ale statelor occidentale. Intensificarea ritmului reformei interne a NATO și adâncirea ei consolidează capacitatea Alianței de a îndeplini funcții globale multiple și variate de ordin politic și operațional, inclusiv misiunile de menținere a păcii, de securizare și stabilizare din Afganistan și zona Balcanilor de Vest și de instruire a forțelor de securitate irakiene. Ele constituie experiențe utile pentru

reformă și, într-un proces de interdependență, finalizarea lor depinde de implementarea reformei.

Actualizarea, preconizată a se încheia până în 2009, a concepției strategice a Alianței ar putea prilejui o dezbateri fructuoasă despre extinderea NATO, proces în cadrul căruia, în prezent, se discută despre aderarea pe termen mediu și lung a Albaniei, Croației, Macedoniei, Serbiei, Georgiei și Ucrainei.

Definitiv pentru profilul viitor al Alianței este dezvoltarea relațiilor cu Japonia, Coreea de Sud și Australia. Funcțiile unor parteneriate se vor putea diversifica în eventualitatea constituirii de structuri noi, precum un forum al furnizorilor de securitate.

Va rămâne în atenția statelor aliate impactul pe care funcțiile globale asumate de Alianță și parteneriatele încheiate pentru înfăptuirea acestora îl au asupra raporturilor dintre NATO și ONU, îndeosebi în privința mandatului prin care Consiliul de Securitate al ONU conferă legitimitate recurgerii la forță în vederea soluționării diferendelor.

Elaborarea noului concept strategic presupune și adoptarea de soluții la problemele legate de riscurile și amenințările neconvenționale și asimetrice, modul de implicare în promovarea democrației, recurgerea la coalitii de voință, dezvoltarea rolului UE în domeniile securității și apărării și dezvoltarea relațiilor dintre NATO și UE.

În cadrul Alianței continuă dezbaterile despre rolul NATO în domenii abordate recent, precum securitatea energetică.

Un factor important în evoluția NATO va fi și evoluția relației dintre Alianță și F. Rusă. Relația rămâne marcată pregnant de interesele economice și politice proprii fiecărui stat aliat. Există în prezent dezacorduri cu privire la continuarea reformării, a extinderii NATO, reamplasarea forțelor americane în Europa, proiectul de instalare a sistemelor antirachetă în Polonia și Cehia. Este posibil ca, din aceste tensiuni și pe termen scurt, să rezulte și divergențe între aliați. Capacitatea statelor membre de a găsi soluții constructive unor eventuale divergențe, conectată cu abordarea promovată în raporturile bilaterale cu F. Rusă, vor pune bazele viitorului relației NATO – Rusia și vor contribui la coerența și viabilitatea Alianței în ansamblul ei.

1.2.3 OSCE

Consolidarea OSCE ca structură flexibilă de cooperare politică în domeniul securității ar putea fi periclitată dacă se ajunge la declanșarea unei crize majore pe planul respectării angajamentelor de ordin politico-militar. Este decisivă depășirea impasului legat de îndeplinirea condițiilor pentru intrarea în vigoare a Acordului din 1999 referitor la adaptarea Tratatului cu privire la armele convenționale din Europa din 1990.

Profilul OSCE se va contura mai clar dacă pe agenda organizației rămân soluționarea diferendelor și susținerea evoluțiilor democratice din spațiul organizației, combaterea discriminării și intoleranței, menținerea capacității de acțiune a Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, abordarea problemelor legate de migrație și de crima organizată.

1.2.4 Consiliul Europei

Activitatea Consiliului Europei se va orienta în continuare spre respectarea drepturilor omului, statul de drept, consolidarea democrației, protecția minorităților naționale și respectarea drepturilor persoanelor aparținând acestora. Rolul Consiliului Europei ar putea evolua spre contribuții la soluționarea conflictelor regionale din Europa de Sud-Est și zona Caucazului de Sud, intensificarea relației cu Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est și Consiliul de Cooperare Regională, după încheierea misiunii Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, stabilitatea democratică în zona Mării Negre, dialogul inter-cultural și

inter-religios, migrația, combaterea terorismului și a fenomenelor infracționale asociate acestuia.

Este de așteptat ca reformele din cadrul Consiliului Europei să clarifice viitorul relațiilor cu Uniunea Europeană, să consolideze sistemul de protecție a drepturilor omului, să amelioreze funcționarea Curții Europene a Drepturilor Omului și să-i sporească prestigiul. Va fi vital pentru Consiliul Europei să evite ca activitatea organizației să fie deviată spre teme marginale.

1.2.5 Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Două obiective principale se conturează, în viitor, în domeniul reformării organizației: adecvarea la evoluția economiei mondiale și intensificarea funcției de „consilier al guvernelor” în domeniul politicii economice. Organizația se pregătește de extindere, pentru a îngloba în special grupul „puterilor economice emergente” (Brazilia, Rusia, India, Indonezia, China, Africa de Sud). Reforma afectează șansele de aderare a României, îndeosebi din cauza divergențelor financiare și a dezbaterilor cu privire la capacitatea de administrare a extinderii.

1.2.6 Organizația Internațională a Francofoniei

Aprofundarea dimensiunii politice în activitatea Organizației Internaționale a Francofoniei va presupune susținerea limbii franceze, simultan cu promovarea diversității culturale și lingvistice, a păcii, a democrației și a drepturilor omului, a dezvoltării durabile și a solidarității, ca teme proprii de dialog între statele și comunitățile francofone.

1.3 Evoluții regionale

Analize numeroase converg spre ideea că, în deceniul următor, sistemul internațional se va sprijini pe o rețea dominantă de state, alcătuită în jurul statului cel mai puternic sau va cuprinde mai multe rețele de state, care vor gravita în jurul unui stat-centru de putere. Asocierea se va întemeia pe interese comune și pe o viziune similară referitoare la ordinea globală. Aceste rețele ar putea intra, pe anumite subiecte și spații geografice, în competiție sau conflict.

Distinctive vor fi opțiunea pentru democrație sau pentru autocrație și opțiunea pentru un sistem internațional dominat de factorii de putere sau pentru un sistem internațional în care factorii de putere sunt gestionați în cadrul creat de instituțiile și regulile internaționale.

Se vor accentua tensiunile și puterea de mobilizare în jurul nucleelor de putere, a factorilor ideologici și axiologici. Este de așteptat ca nucleele și rețelele din jurul lor interesate de păstrarea *statu-quo*-lui, de continuitatea instituțiilor actuale și de aplicarea strictă a dreptului internațional să se apropie în majoritatea cazurilor în care vor considera că un alt centru de putere sau o altă rețea ar putea determina modificarea ordinii internaționale.

Globalizarea economică va continua și se va adânci. În ciuda tendințelor protecționiste recurente, comerțul internațional va crește.

O deschidere mai mare și apariția unor puteri comerciale noi vor accentua competiția și vor crește presiunea pentru adaptarea sistemelor economice și sociale. Actorii trinomiali dominant, SUA, UE și Japonia, vor rămâne lideri de piață în domeniul produselor de înaltă tehnologie, dar vor continua să externalizeze servicii și producerea bunurilor pentru care este necesară forță de muncă numeroasă. Țările țintă ale externalizării vor deveni noile ateliere economice ale lumii. China și India își vor continua ascensiunea economică, deplasând spre Asia centrul de greutate al economiei mondiale. Totuși, în ambele țări, creșterea economică sustenabilă va depinde de reformele interne, de accesul la resurse și de dezvoltarea infrastructurii.

În 2020, produsul intern brut (PIB) al Chinei ar putea egala produsul intern brut al SUA (19 trilioane USD - estimat), din punct de vedere economic, calculat în funcție de paritatea puterii de cumpărare. Se estimează că, până în 2025, China și India își vor tripla produsul intern brut, dar, în clasamentul după PIB/capita, vor continua să se afle în urma țărilor cele mai dezvoltate.

UE în ansamblul ei, menținută în linii mari în granițele actuale, va deveni a treia economie a lumii. Potrivit unor prognoze economice, dacă se extinde în mod funcțional cu Balcanii de Vest și Turcia și sunt realizate reforme economice interne, ar putea să egaleze economia SUA, raportat la aceeași monedă.

1.3.1 Comunitatea euro-atlantică

1.3.1.1 Uniunea Europeană

Fie că se extinde în continuare, fie că nu se mai extinde, Uniunea Europeană ar putea să dobândească profilul actorului internațional care dispune de cele mai multe instrumente de tip soft, dacă își identifică resursele ideatice, juridice, economice și politice interne pentru a se reforma și pentru a deveni mai funcțională. UE își vădește, încă de la sfârșitul anilor '90, puterea transformatoare pe scena globală. Atracția și influența pozitivă, non-coercitivă, pe care o exercită asupra vecinătății sale, prin perspectiva extinderii sau a parteneriatului aprofundat sunt surse de modelare a scenei internaționale, incomparabile cu pârghiile utilizate de alți actori.

Intrarea în vigoare a Tratatului de Reformă ar determina ameliorarea cadrului instituțional de funcționare a Uniunii și a mecanismului decizional la nivel european, întărind domeniile de competență UE, cu beneficii directe pentru cetățeanul european.

Este de așteptat ca UE să evolueze după cum statele membre vor înclina spre metoda comunitară sau spre cea interguvernamentală, în funcție de disponibilitatea guvernelor de a accepta o Uniune mai integrată și mai pronunțat politică.

În cadrul UE, care se definește ca actor de prim rang pe scena internațională, procesul obținerii consensului cu privire la dosarele majore și la priorități rămâne complicat. Pe agenda UE vor domina teme precum construcția internă, extinderea, vecinătatea, relațiile transatlantice, soluționarea dosarelor Orientului Mijlociu, cooperarea pentru dezvoltare, consolidarea relațiilor cu Asia și America Latină.

1.3.1.2 Relațiile transatlantice

SUA își vor menține statutul de unică putere globală potrivit unor criterii cumulate. Pentru susținerea pe termen lung a acestui statut, va fi necesar să investească mai multe resurse economice, tehnologice, militare, dar și creativitate politică în menținerea actualului rol și să depună un efort susținut pentru păstrarea rolului de locomotivă economică globală, care ar putea transla spre alte regiuni.

Relația dintre UE și SUA tinde spre armonizare, îndeosebi pe planul economico-financiar. Europa se reorientează spre politici mai liberale din punct de vedere economic (comerț liber, deschidere accentuată pe piețele sectoriale, abordare concurențială crescută).

Pe termen scurt și mediu se vor menține pe agenda transatlantică dosare politice delicate: Kosovo, Afganistan, Orientul Mijlociu, Irak, programul nuclear iranian, conflictele „înghețate”, cooperarea cu Rusia, scutul antirachetă.

Acordul cadru asupra integrării economice transatlantice, precum și acordurile *Open Skies* și *Passenger Name Record* pot determina evoluții pozitive ale dialogului politic transatlantic.

Extinderea zonei de democrație, libertate și stabilitate la frontierele actuale ale UE în Balcanii de Vest, Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală constituie un obiectiv important al cooperării transatlantice.

Vor fi necesare demersuri transatlantice comune pe planul securității energetice în vederea asigurării accesului la sursele de energie convențională (în principal hidrocarburi), menținerii continuității fluxurilor de combustibili către SUA și UE (inclusiv implicarea companiilor energetice americane în construcția de conducte europene), precum și pentru realizarea cooperării pentru dezvoltarea surselor alternative de energie. În viitorul previzibil, parteneriatul UE – SUA poate fi imbatabil, în acest domeniu.

1.3.2 Vecinătatea României

Uniunea Europeană și NATO s-au implicat în stabilizarea democratică pe termen lung a statelor din Balcanii de Vest, urmărind conectarea acestui spațiu la sistemul valorilor euro-atlantice și menținerea relațiilor de bună vecinătate cu și între toate statele din regiune.

Perspectiva aderării la UE și la NATO a statelor din zona Balcanilor de Vest diferă, întrucât și situația lor economică, socială și politică internă este diferită.

Cooperarea regională rămâne o dimensiune complementară a procesului în urma căruia statele din Europa de Sud-Est vor adera la structurile europene și euro-atlantice. Structurile de cooperare regională din Europa de Sud-Est parcurg un proces amplu de remodelare și de eficientizare, determinat îndeosebi de necesitatea adaptării la exigențele extinderii UE.

Transferul de competențe de la Pactul de Stabilitate în Europa de Sud-Est la Consiliul Cooperării Regionale, care se încheie în 2008, semnifică debutul unei etape noi în cooperarea regională. Activitatea Consiliului Cooperării Regionale se va concentra asupra dezvoltării economice și sociale, infrastructurii, justiției și afacerilor interne, securității, formării capitalului uman, cooperării parlamentare. Procesul de Cooperare Sud-Est Europeană, ca forum politic, și Consiliul Cooperării Regionale, ca structură operațională, își vor desfășura activitatea de pe poziții de egalitate, după principiul complementarității.

Nu este exclusă perspectiva ca, din cele două structuri, în condițiile în care vor fi conectate la programele și la fondurile europene, să se formeze o organizație regională, capabilă să reprezinte interesele statelor din regiune în cadrul instituțiilor euro-atlantice.

În cadrul Inițiativei Central-Europene a fost inițiată redimensionarea activității în vederea sprijinirii statelor din zona Balcanilor de Vest și din vecinătatea Uniunii Europene și pentru promovarea valorilor europene democratice.

Procesul de Cooperare Dunăreană se va axa preponderent pe transformarea Dunării într-o arteră de transport principală a Europei, prin cooperare economică și politică între statele participante și prin luarea în considerare a tuturor posibilităților de dezvoltare economică a regiunii, precum și a utilizării infrastructurii din regiunea dunăreană. Se preconizează încheierea revizuirii Convenției de la Belgrad cu privire la regimul navigației pe Dunăre, ale cărei obiective majore sunt navigația liberă pe Dunăre, conectarea căilor europene de navigație interioară din Vest și din Est, dezvoltarea durabilă a transporturilor pe Coridorul Pan-European de Transport nr. VII, armonizarea standardelor și procedurilor între Comisia Dunării și Comisia Centrală pentru Navigație pe Rin și aplicarea reglementărilor relevante ale Uniunii Europene.

Cooperarea în zona Mării Negre

Interesul european și euro-atlantic pentru spațiul Mării Negre, la nivel guvernamental, non-guvernamental și multilateral, este în certă creștere și este susținut tot mai mult cu investiții de resurse. Comunicarea Comisiei privind Sinergia Mării Negre, Raportul privind revizuirea politicii europene de vecinătate prezentat Consiliului European din iunie 2007, inițierea, în conformitate cu Instrumentul european de vecinătate și parteneriat, a programului *Cross Border Cooperation in the Black Sea Region* al UE, strategia SUA pentru regiune,

înființarea *Black Sea Trust for Regional Cooperation* al organizației German Marshall Fund reprezintă doar câteva semnale importante în acest sens.

Regiunea Mării Negre se poate constitui, pe termen mediu și lung, într-un spațiu democratic, stabil, prosper, conectat funcțional la spațiul european și euroatlantic și având relații echilibrate, de cooperare politică și sectorială, cu vecinătatea ei estică, pe fundalul unor raporturi de putere larg acceptate și preponderent amiabile. Susținerea unei astfel de perspective ar îndepărta riscurile legate de instabilitate, de ezitățile între opțiuni distincte de politică externă, de limitarea dezvoltării economice ca efect al conflictelor „înghețate”, în condițiile unor raporturi de putere globale neclare, tensionate și impredictibile. Aceste elemente ale unui scenariu negativ nu pot fi excluse. Factori importanți pentru apropierea de un scenariu sau altul vor fi opțiunile politice ale statelor din zonă, procesele de reformă ale NATO și ale UE și evoluția raporturilor dintre SUA, UE, F. Rusă și Turcia.

În ciuda unor rezultate limitate, crește interesul față de Organizația Cooperării Economice a Mării Negre, la activitatea căreia pot și sunt dispuse să participe toate statele din zonă și care a acumulat o tradiție corespunzătoare unui deceniu și jumătate de existență. Reforma acestei organizații se concentrează pe restructurarea și reorientarea activităților, potrivit noilor evoluții regionale și internaționale, cât și așteptărilor statelor membre. Se are în vedere ca statele membre să-și asume direct responsabilități în vederea promovării de proiecte de cooperare, în scopul creșterii contribuției organizației la consolidarea securității și stabilității în zona Mării Negre, inclusiv prin atragerea de noi parteneri externi, în primul rând UE.

Forumul Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat a fost lansat la București, la 5 iunie 2006, ca inițiativă a României, menită să creeze un cadru neinstituționalizat pentru revigorarea dialogului și a cooperării în regiune. Pe termen scurt și mediu, declarația adoptată la summit-ul din 2006 va continua să guverneze proiectele de cooperare ale FMNDP. Viabilitatea acestei inițiative va depinde, în principal, de determinarea politică și de resursele interne, în sens larg, pe care România va putea să le investească în susținerea unor proiecte de cooperare adresate tuturor statelor din regiune.

Vecinătatea estică

Pentru comunitatea euro-atlantică, spațiul de la Estul României este și limita estică a NATO și a UE. Rusia consideră că aceeași zonă este „vecinătatea apropiată”, parte a tradiționalei sfere proprii de interes. Ținând cont de această diferență de viziune, parteneriatul strategic UE - Rusia urmărește o compatibilizare pe termen lung a intereselor UE și ale Rusiei. Politica europeană de vecinătate promovează apropierea de UE a statelor din est, asimilarea valorilor europene și adoptarea unor părți ale *acquis*-ului, fără a clarifica perspectiva aderării la UE a Ucrainei, R. Moldova, Belarusului, Armeniei, Georgiei și Azerbaidjanului. Prin politica „ușilor deschise” a NATO, statelor candidate li se deschid perspective diferite de aderare, menționându-se criteriul evoluției proprii.

R. Moldova

Caracteristicile R. Moldova rămân sensibilitățile generate de identitatea statului, tranziția incompletă, vulnerabilitatea pe plan energetic, dependența economică de un număr restrâns de piețe, emigrarea în masă a forței de muncă, ezitățile între opțiunea vizând integrarea euro-atlantică și întârzierea în matricea reflexelor dobândite în timpul Războiului Rece.

Afirmarea unei generații noi în clasa politică din R. Moldova, consolidarea spațiului unic de securitate euro-atlantică în zone apropiate R. Moldova, evoluția relațiilor NATO cu F. Rusă, Ucraina și Georgia, soluționarea diferendului transnistrean cu participarea UE și a

SUA ar putea determina modificarea orientării autorităților de la Chișinău și influența decisiv cursul acestei țări, pe termen lung.

Federația Rusă

Analizii internaționali subliniază posibilitatea ca, în Rusia, să se afirme și să se reflecte în conduita clasei politice recristalizate după trecerea la ciclul electoral următor, o cale aparte de dezvoltare durabilă, care să pună în valoare rezultatele obținute în procesul de stabilizare macro-economică, precum și o viziune proprie despre ordinea internațională.

Sunt de reținut inițiativele vizând consolidarea profilului de putere politică al Rusiei, pe plan economic, politic și militar. Rusia este puterea care își asigură necesarul energetic pentru consumul intern din surse proprii și este furnizorul principal de hidrocarburi pentru UE. Rusia deține poziții de lider indiscutabil în transportul gazului prin conducte. Printre proiectele naționale de dezvoltare se numără modernizarea infrastructurii, a flotei, a armatei și a serviciilor de securitate.

Dintre prioritățile Federației Ruse în următorii zece ani sunt de reținut: dezvoltarea sectorului energetic intern, prin reinvestiții și transformarea industriei extractive în industrie care încorporează tehnologii de vârf; contractarea producției statelor central-asiatice pentru asigurarea securizării livrărilor către consumatorii europeni cu tranzit pe teritoriul rus; asigurarea prezenței în sectoarele energetice din Irak, Iran și alte state din Orientul Mijlociu Extins; dezvoltarea capacităților de producție a gazelor lichefiate; creșterea eficienței și securizarea sistemelor de transport; creșterea exporturilor prin construirea de noi conducte de gaze; dobândirea unei poziții de lider pe piața tehnologiilor nucleare.

1.3.3 Orientul Mijlociu

Orientul Mijlociu Extins (OME) rămâne zona cel mai dificil de analizat și evaluat, datorită complexității și dinamismului evoluțiilor politice care determină o precizie scăzută a previziunilor asupra evoluțiilor pe termen mediu ale regiunii.

Aflată la intersecția unor mari interese strategice, regiunea va continua să rămână o zonă de maxim interes pentru marile centre de putere internaționale, preocupate de noi re poziționări economice, politice, strategice, precum și de combaterea noilor amenințări neconvenționale, în special lupta împotriva focarelor de dezvoltare a terorismului.

1.3.4 Asia

Din punct de vedere politic, Asia-Pacific își reconfirmă diversitatea, în această zonă fiind reprezentate toate formele de guvernământ din lumea contemporană. Aprecieri unanime asupra evoluției fenomenelor economice globale conduc spre concluzia că lumea tinde spre o structură multi-polară (America de Nord, Europa, Asia), cu perspectiva foarte probabilă ca, în următorii 20-30 de ani, Asia, care deja s-a impus ca zona cu cel mai dinamic ritm de creștere economică, să devină motorul dezvoltării globale.

Cu câteva excepții notorii, orientarea politică generală a statelor din zonă indică o tendință de consolidare a regimurilor democratice existente și a economiei de piață, simultan cu amplificarea proceselor și mecanismelor de integrare regională.

Competiția politică și militară dintre statele regiunii nu mai prezintă manifestări conflictuale directe și a intrat sub dominația factorului economic, pe fondul unor dezvoltări marcate de accentuarea inter-dependenței, extinderii legăturilor comerciale și a fluxurilor de investiții intra-regionale.

1.3.5 America Latină și zona Caraibilor (ALC)

Mulți analiști consideră că modul în care va evolua ALC în următorii zece ani depinde de trei factori principali: evoluțiile politice interne, relația cu SUA și capacitatea de a continua

să se integreze în procesul de globalizare. Spre deosebire de alte regiuni, ALC va fi caracterizată de stabilitate demografică, ceea ce poate reprezenta un factor favorizant pentru stabilitate politică și creștere economică. Un alt factor pozitiv este depărtarea geografică de zone de conflict. Cu toate acestea, ALC va fi confruntată cu provocări politice și economice semnificative, cum ar fi lupta împotriva inegalității, a violenței politice, a crimei organizate și a terorismului.

America Latină, cu un PIB de 4.422 miliarde dolari, are potențialul unui actor major, imposibil de neglijat. Acest statut este reflectat de interesul constant din ultimele două decenii al UE și SUA, dar și al Rusiei și al principalelor state asiatice față de această zonă.

1.3.6 Africa

Potrivit aprecierilor unor analiști, chiar și în epoca globalizării, destinul Africii va fi determinat de factori locali. Considerentele geografice, deciziile actualelor și viitoarelor guverne, prezența unor resurse umane calificate, forța grupurilor societății civile care promovează democrația și capacitatea forțelor locale de poliție și securitate vor afecta performanțele individuale ale țărilor africane în următorii zece ani. Va crește rolul puterilor regionale în destinul continentului, cu deosebire puterile economice emergente, în primul rând, China, dar și India, Brazilia, Africa de Sud, și, posibil, Indonezia, Mexic.

În secolul XXI, politica, economia și securitatea sunt inseparabile la nivel național, ca și la scară globală. Securitatea statelor este securitatea cetățenilor proprii. Securitatea fiecărui cetățean este securitatea statului propriu. Statele sunt interdependente în privința riscurilor, sunt interdependente pe plan economic, dar nu au găsit resursele și puterea de a modela cadrul politic global corespunzător acestor interdependențe.

Elaborarea politicii externe pornește de la identificarea intereselor și a priorităților naționale, de la evaluarea solidă a tendințelor tematice, globale și regionale pe termen lung și de la reflecția strategică sistematică asupra formelor și instrumentelor prin care interesele și prioritățile pot fi realizate.

2. Obiective și priorități ale politicii externe a României

România va lua parte, în următorii zece ani, la o competiție pentru relevanță în viața internațională și pentru accesul la resurse, în sensul cuprinzător al termenului (politice, economice, tehnologice și științifice, umane, culturale etc.), în care trebuie să câștige.

În prezent, definirea valorilor, a principiilor, a intereselor și a obiectivelor care constituie temeiul politicii externe a României beneficiază de asentimentul opiniei publice majoritare, de manifestări consensuale ale forțelor politice, ale cercurilor de afaceri și ale mediului academic.

Acest document care se referă la reperatele politicii externe a României în următorii zece ani, așadar într-o perioadă mai lungă decât ciclul electoral, a fost elaborat ca premisă a programelor politice diverse și lasă deschisă posibilitatea inițiativelor distincte pe planul ierarhizării priorităților politice și în privința desfășurării acțiunilor diplomatice.

Viziunea strategică redată în document se sprijină pe trei ipoteze de lucru principale:

- Continuitatea sistemului relațiilor internaționale

Planificarea strategică trebuie să plece de la datele actuale, dar să aibă în vedere periodic posibilitatea evoluțiilor dramatice de natură să modifice cursul istoriei (atacuri teroriste de amploare, mari dezastre naturale, pandemii).

- Modificarea paradigmei de exprimare a României

Trebuie să fie depășită alinierea la majoritățile altora și să fie valorificată posibilitatea de a contribui la formarea de majorități în care statul român să fie prezent printre inițiatori și care să asigure promovarea intereselor fundamentale ale României.

- Menținerea poziției de frontieră estică a UE și a NATO

Trebuie să fie valorificate oportunitățile oferite de spațiul de contact dintre Est și Vest și să fie evitate consecințele defavorabile ale situației în acest spațiu.

După aderarea României la NATO și la UE, s-au multiplicat modalitățile de acțiune și de promovare a intereselor și a devenit posibilă modificarea paradigmelor de exprimare și de reacție a statului român, care a trecut de la postura de stat destinat al asistenței internaționale, la aceea de participant, de la statutul de candidat la diferite organisme internaționale, la statutul de membru. În același timp, a devenit posibilă orientarea atenției României și spre acele regiuni din afara spațiului euroatlantic cărora, în perioada pregătirilor pentru aderare, România nu le-a putut acorda importanța cuvenită, datorită resurselor limitate.

România se situează în rândul statelor care împărtășesc valorile universale ale democrației, statului de drept, economiei de piață și care susțin respectarea drepturilor omului și a principiilor dreptului internațional. Beneficiază astfel de împrejurări favorabile confirmării valorilor naționale, precum latinitatea, europenitatea, ecumenia, toleranța și buna conviețuire.

România dorește să fie partener credibil și actor influent pe plan internațional, atât nemijlocit, cât și mai ales ca modelator al politicilor UE și ale NATO, în domeniile prioritare ale interesului național. România aspiră la statutul de modelator al politicilor (*policy shaper*) UE și ale NATO, îndeosebi, fără să-și aroge profilul de decident (*policy maker*) în politica globală.

Consolidarea locului statului român în comunitatea statelor democratice, păstrarea statului unitar, a integrității sale teritoriale, consolidarea regimului politic democratic, securitatea națională, întărirea performanței administrative, bunăstarea românilor,

dezvoltarea unei economii de piață viabile sunt interesele fundamentale ale României, care au caracter peren și transpartinic. Din ele, decurg obiectivele politicii externe, a căror realizare depinde de deciziile politice ale următorilor ani și de resursele alocate sau mobilizabile pentru susținerea obiectivelor de politică externă.

2.1. Obiectivele politicii externe a României

Pornind de la interesele fundamentale ale României, de la analizarea evoluțiilor globale și a situației din principalele regiuni geopolitice ale lumii, obiectivele politicii externe a României, în deceniul următor, vor fi următoarele:

- ❑ consolidarea și afirmarea profilului României de stat membru al Uniunii Europene și membru al NATO;
- ❑ amplificarea contribuției statului român la adaptarea sistemului internațional de securitate la evoluția relațiilor internaționale în condițiile globalizării;
- ❑ intensificarea prezenței României pe planul diplomației multilaterale, în activitatea organizațiilor internaționale;
- ❑ promovarea intereselor economice ale României;
- ❑ participarea activă a României la constituirea spațiului democrației, stabilității, securității și prosperității în vecinătatea României;
- ❑ reafirmarea României ca partener important de dialog și cooperare al statelor din diferite regiuni ale lumii;
- ❑ promovarea și protejarea intereselor cetățenilor români și a românilor de pretutindeni; menținerii identității etnice și culturale a românilor din afara granițelor;
- ❑ promovarea valorilor culturale și spirituale naționale; remodelarea și intensificarea demersurilor de diplomație publică pentru îmbunătățirea imaginii României și creșterea gradului de înțelegere și susținere a politicii externe în rândul cetățenilor români și la nivelul opiniei publice internaționale.

2.2. Acțiunile prioritare care decurg din obiectivele politicii externe

2.2.1. Consolidarea și afirmarea profilului României de stat membru al Uniunii Europene și al NATO

În UE, România este al șaptelea stat ca suprafață, populație și pondere de vot și unul dintre statele de la frontiera estică a Uniunii. Conturarea profilului României de stat membru al UE responsabil, eficient, pragmatic și influent, generator de consens (*consensus builder*), modelator de politici (*policy builder-policy shaper*), în special în domeniul relațiilor externe, energiei, migrației și buneii guvernări este obiectivul principal al următorilor ani, pe plan european.

Interesele strategice ale UE, printre care atenuarea decalajelor economice, a conflictelor culturale și religioase, prevenirea rigidizării sistemului internațional în rețele conflictuale închise și cultivarea unor repere (valori, interese, instituții) minimale comune la scară globală corespund firesc intereselor României, care sunt strâns conectate de edificarea unei Uniuni care să fie, în mod durabil, caracterizată de coerență și funcționalitate internă, prestigiu și parteneriat în raporturile cu întreaga vecinătate estică și sudică, putere și prosperitate, pe plan global.

România este interesată ca proiectul european să funcționeze și să-și demonstreze viabilitatea, prin urmare ca UE să beneficieze de mijloace eficiente de acțiune. România susține elaborarea unui Tratat de Reformă care nu diluează câștigurile obținute în domeniu și care să intre în vigoare conform calendarului agreed.

României îi sunt necesare o integrare de calitate, cât mai rapidă și mai completă și continuarea reformelor interne.

Va trebui ca România, beneficiar net al bugetului comunitar, care dorește să-și maximizeze beneficiile, să-și definească poziția națională față de reforma bugetară a UE, să identifice statele membre cu care să poată conlucra în vederea promovării acestei poziții.

Cooperarea pentru dezvoltare este o componentă importantă a politicii externe a României, în conformitate cu angajamentul asumat de statul român cu privire la furnizarea de asistență pentru dezvoltare reprezentând 0,17% din Venitul Național Brut, până în 2010, și 0,33%, până în 2015.

Politica externă a României ca stat al UE se va concretiza prin acțiuni prioritare care vor avea în vedere:

- susținerea reformei instituționale, prin adoptarea și intrarea în vigoare, în 2009, a Tratatului de Reformă, conform mandatului politic convenit la Consiliul European;
- promovarea extinderii UE și respectarea angajamentelor asumate în relațiile cu statele candidate; acordarea unei atenții deosebite aderării statelor din zona Balcanilor de Vest și a R. Moldova;
- contribuții la amplificarea rolului UE pe scena internațională;
- contribuția la dezvoltarea politicii externe și de securitate comune și a politicii europene de securitate și apărare, în special în acele domenii în care se va dovedi utilă experiența pe care România a dobândit-o în zonele din vecinătate, precum și în privința frontierei externe;
- sprijinirea constituirii politicii energetice comune a UE, inclusiv prin facilitarea implementării proiectului gazoductului „Nabucco” și stimularea interesului partenerilor europeni pentru realizarea oleoductului PEOP;
- implicare în realizarea inițiativelor UE în domeniile justiției și afacerilor interne;
- combaterea crimei organizate și a tuturor formelor de trafic ilegal în vecinătate;
- derularea unei politici de asistență pentru dezvoltare eficiente, ancorate în prioritățile de politică externă; conturarea unui profil specific de donator internațional, prin concentrarea asupra unui număr limitat de dosare și teme prioritare și urmărirea valorificării plene a instrumentelor de asistență adresate acestora.

România consideră că NATO este forul principal de decizie în privința securității și apărării europene și dorește să participe direct, chiar începând cu etapa conturării inițiativelor, la reformarea Alianței și să-și valorifice, în cadrul acestui proces, experiența acumulată în teatrele de operații în care a fost prezentă. România este interesată deplin ca NATO să-și confirme, prin putere și eficiență, statura de organizație importantă, eficientă și de prestigiu. Acțiunile de politică externă vor viza cu prioritate:

- promovarea reformei și extinderii NATO cu state din vecinătatea României;
- întărirea relațiilor NATO cu state partenere care au interese și valori comune cu Alianța;
- respectarea angajamentelor asumate de România în Irak, Afganistan și Balcanii de Vest, în strânsă colaborare politică și operativă cu partenerii strategici și cu autoritățile naționale, inclusiv pe planul procesului de reconstrucție din aceste regiuni;
- contribuții diverse în sfera securității internaționale, cu accent pe stabilizare și reconstrucția post-conflict;
- soluționarea dosarelor delicate;
- susținerea și încurajarea complementarității între demersurile SUA în domeniul apărării anti-rachetă și demersurile NATO.

România va beneficia de vizibilitatea oferită de calitatea de organizator al Summit-ului NATO din 2008. Aceasta, precum și reputația de membru predictibil, care își respectă

angajamentele, trebuie valorificate deplin în contextul nevoii de poziționare în dezbateră privind reforma NATO și cea referitoare la extinderea Alianței.

2.2.2. Amplificarea contribuției statului român la adaptarea sistemului internațional de securitate la evoluția relațiilor internaționale, în condițiile globalizării

România este interesată să participe la relații transatlantice bazate pe parteneri solidari, care se respectă reciproc și care și-au asumat misiunea de a promova în lume valorile comune. Pentru România, o relație transatlantică solidă, intensă și cuprinzătoare corespunde deplin intereselor naționale.

În acest domeniu, România va urmări cu prioritate:

- menținerea și cultivarea unui dialog transatlantic activ, intens, constructiv, la toate nivelurile și în toate formatele adecvate, precum și pe toate temele majore ale agendei internaționale;
- participarea activă și consecventă la consolidarea și diversificarea cooperării transatlantice în cele mai multe domenii și teme de pe agenda internațională, între care viitorul multilateralismului, problematica de securitate, promovarea democrației și a drepturilor omului, energia și securitatea energetică, comerțul internațional și evoluția OMC, dezvoltarea și protecția mediului;
- consolidarea legăturilor transatlantice ca instrument esențial de soluționare a problemelor lumii globalizate.

România va urmări participarea la misiuni de menținere a păcii sub egida ONU, în funcție de zonele de interes și de resursele umane și financiare disponibile, în domenii precum gestionarea crizelor civile și militare, misiuni de menținere a păcii și stabilizare post-conflict.

Pe termen scurt, România nu este amenințată de terorismul internațional. Este posibil ca riscul unui atac terorist împotriva României să crească în următorii cinci-zece ani întrucât statul român, care a optat pentru valorile democrației, statului de drept, și economiei de piață, este prezent în teatre de operații militare antiteroriste. Este imperios necesar ca riscurile teroriste să fie gestionate și combătute prin instrumente specifice și, simultan, prin demersuri mai largi de politică externă (bilaterale și multilaterale) care țintesc remediarea cauzelor fenomenului terorist.

2.2.3. Intensificarea prezenței României pe planul diplomației multilaterale, în activitatea organizațiilor internaționale

Partenerii firești ai României în cadrul ONU sunt statele UE și ale NATO. România are posibilitatea stabilirii de parteneriate ad-hoc, cu state diferite, de exemplu în domenii precum Comunitatea Democrațiilor; Alianța Civilizațiilor; diversitatea culturală, protecția mediului în spațiul carpato-danubian.

În cadrul ONU, România va acționa pentru promovarea multilateralismului efectiv. Trecerea României în categoria donatorilor în devenire face posibilă abordarea de domenii prioritare, precum dezvoltarea, asistența umanitară și mediul înconjurător. România este interesată de modernizarea modalităților de lucru în agenții precum PNUD, UN-Habitat și UNFPA, precum și de identificarea unor căi noi de colaborare, care să le asigure continuitatea prezenței în România.

Pe planul reformei Consiliului de Securitate, România va continua să susțină necesitatea alocării a cel puțin unui loc suplimentar pentru grupul est-european, pentru sporirea frecvenței prezenței românești în acest organ.

România va urmări îmbunătățirea reprezentării sale în secretariatele ONU și ale principalelor fonduri și programe din sistem, inclusiv în structurile operațiunilor care desfășoară activități în teren. Vor fi urmărite funcții cu profil politic și decizional ridicat.

România va continua să promoveze, pe agenda ONU și prin alte forme de interacțiune internațională (Conferința democrațiilor noi sau restaurate, Comunitatea Democrațiilor) acele teme care au consacrat-o ca protagonist (promovarea democrației, colaborarea dintre ONU și organizațiile regionale în asigurarea păcii și securității internaționale, combaterea discriminării etc.).

Valorificând obiectivele atinse pe plan intern și reafirmându-și profilul de promotor al drepturilor omului în relațiile internaționale, România își poate consolida prezența în Consiliul Drepturilor Omului și se poate afirma ca protagonistă a susținerii locului drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în reforma UE și în elaborarea și aplicarea politicii externe de securitate comune și politicii europene de vecinătate.

România, căreia îi revine, în perioada iunie 2007 – iunie 2008, președinția Consiliului Drepturilor Omului, are ocazia unei contribuții importante la succesul edificării acestei instituții, prin identificarea de soluții durabile pentru problemele drepturilor și libertăților individuale fundamentale.

România are posibilitatea să-și prezinte pe plan internațional experiența acumulată în cursul tranziției la democrație, modul în care a rezolvat probleme legate de minoritățile etnice și de discriminare. Participarea diplomației române la activitatea mecanismelor comunitare în materie ar putea prilejui o contribuție la dezvoltarea de strategii, poziții și acțiuni comune, în vederea prevenirii diferendelor și soluționării crizelor din sfera drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a valorificării unor instrumente precum *European Initiative for Democratisation and Human Rights*.

România poate să participe activ la edificarea structurilor instituționale ale UE pentru abordarea problematicii drepturilor omului și la modelarea cadrului de cooperare în materie.

România este interesată ca influența Consiliului Europei să crească îndeosebi prin intensificarea activității organizației în direcția susținerii evoluțiilor democratice în zonele Balcanilor de Vest, Mării Negre și Caucazului.

2.2.4. Promovarea intereselor economice ale României

Dimensiunea economică a politicii externe a României trebuie consolidată și nuanțată într-un ritm accelerat. Acest obiectiv general incumbă două dimensiuni principale: integrarea informațiilor și analizei economice în adoptarea deciziilor politice, într-un circuit continuu între nivelul de lucru (în Centrală și la misiuni) și nivelul decizional specific fiecărui dosar; dezvoltarea activităților diplomatice relevante pentru promovarea intereselor economice ale României în sensul atragerii de investiții străine și al promovării investițiilor românești.

Identificarea și valorificarea avantajelor economice care derivă din noul statut de membru al UE la nivelul întregii societăți și al cetățenilor României, în mod individual sau pe categorii profesionale, este un obiectiv special al acțiunii diplomatice pe viitor. Obiectivele economice trebuie raportate în mod constant la dinamica specifică diferitelor regiuni și piețe, precum și caracteristicilor particulare ale relațiilor bilaterale ale României.

Este necesar ca România să-și definească politica în domeniul comerțului internațional, să stabilească o coordonare eficientă a activităților desfășurate de instituțiile competente, astfel încât să poată participa la atingerea obiectivelor Uniunii Europene și să poată susține pozițiile de negociere comunitare în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului. Totodată, va trebui ca, în dezbaterile interne din cadrul UE, România să interacționeze cu statele care susțin orientările corespunzătoare intereselor românești pe plan comercial.

Calea spre securitatea națională pe plan energetic presupune implicarea activă a României în politica energetică a UE. Realizarea coridorului energetic Marea Caspică–Marea Neagră, prevăzut de Strategia UE pentru Asia Centrală, va pune în valoare potențialul de tranzit al României. De aceea, este necesar să se insiste prioritar pentru:

- promovarea transformării portului Constanța într-un important punct nodal și logistic;
- promovarea activă în cadrul UE și la nivel bilateral, în relația cu statele membre UE și țările producătoare din zona Caspică și Asia Centrală a proiectelor Nabucco și PEOB, paralel cu desfășurarea unei campanii intense pe lângă companiile importante din sectorul energetic;
- dezvoltarea, în cadru bilateral și comunitar, de relații de colaborare cu țările producătoare de hidrocarburi, precum și cu cele de tranzit;
- dezvoltarea cooperării cu Federația Rusia și cu statele nord-africane, pornind de la legături tradiționale în domeniu care nu au mai fost suficient exploatate;
- promovarea temei securității energetice în cadrul NATO;
- crearea unei piețe a energiei în Europa de Sud-Est, integrată în piața comună europeană prin Tratatul Comunității Energiei;
- constituirea bursei regionale de energie la București.

2.2.5. Participarea activă a României la constituirea spațiului democrației, stabilității, securității și prosperității în vecinătatea României

Transformarea zonei Balcanilor de Vest într-un spațiu european al păcii, stabilității și prosperității corespunde intereselor politice și economice ale României.

Experiența acumulată de România în relațiile cu zona Balcanilor de Vest ar putea fi utilă în vederea atingerii obiectivelor UE și ale NATO în regiune și facilitării, pe această cale a promovării priorităților românești:

- asumarea rolului de punte între statele din zona Balcanilor de Vest și UE;
- susținerea, în cadrul organismelor comunitare, a demersurilor și eforturilor statelor din zona Balcanilor de Vest pentru parcurgerea Procesului de Stabilizare și Asociere;
- participarea la inițiativele și misiunile UE din zonă;
- acordarea de asistență pentru aderare statelor din zonă;
- dezvoltarea de proiecte sub egida Instrumentului de Asistență pentru pre-Aderare și a Instrumentului Politicii Europene de Vecinătate;
- susținerea demersurilor și inițiativelor europene în vederea dezvoltării instituțiilor statului de drept în țările din zonă;
- promovarea unor soluții la tensiunile existente care să aibă în vedere viabilitatea pe termen lung, stabilitatea regională și respectarea prevederilor internaționale;
- susținerea proiectelor regionale de anvergură (coridoarele europene de transport și traseele energetice) menite să cupleze regiunea la economia europeană;
- susținerea funcționării eficiente a Zonei de Comerț Liber în Europa de Sud-Est (CEFTA+).

României îi revin clarificarea și promovarea intereselor proprii legate de vecinătatea estică, prin participarea la dezbaterile din cadrul UE cu privire la reforma internă, la limitele Uniunii, la viitoarea extindere și la dezbaterile din cadrul NATO despre ritmul și anvergura extinderii spre Est a Alianței. Politica României în relațiile cu spațiul răsăritean se va concretiza în cadrul parteneriatului strategic dintre UE și Rusia, al politicii europene de vecinătate, al Sinergiei Mării Negre, al Strategiei UE pentru Asia Centrală, dar și pe planul dezvoltărilor bilaterale, în acord cu interesele fundamentale de securitate, cu statutul de membru al NATO și partener strategic al SUA.

În zona Mării Negre, România și-a propus susținerea constituirii unui spațiu de stabilitate, securitate, prosperitate și democrație, conectat în mod funcțional și benefic la procesele europene și globale. Vor continua: participarea la organizațiile și inițiativele regionale existente (OCEMN, în special), susținerea de formule flexibile noi, în primul rând a Forumului Mării Negre ca format neinstituționalizat complementar, necesar și viabil al

arhitecturii de cooperare regională, promovarea euroregiunii Mării Negre și a altor proiecte propuse de partenerii regionali și europeni. Acțiunile prioritare se vor axa pe:

- cultivarea interesului și a implicării UE, a statelor membre, dar și a altor parteneri interesați, în proiectele de cooperare regională din spațiul pontic;
- conectarea regiunii la agenda, programele și instrumentele UE și ale altor organizații internaționale;
- democratizarea, stabilizarea și cooperarea economică pentru a plasa regiunea între beneficiarii proceselor de globalizare;
- instaurarea în zonă a unui climat favorabil cooperării politice intensificate;
- promovarea avantajelor reciproce și sinergiei inițiativelor pe plan zonal: OCEMN, Forumul Mării Negre, euro-regiunea Mării Negre, GUAM, CDC, inițiativa OECD BSECAO, BlackSeaFor, Black Sea Harmony;
- valorificarea, în zona Mării Negre, a experienței acumulate de statele membre în cooperarea din cadrul Dimensiunii Nordice a UE, cât și din cadrul Procesului Barcelona;
- intensificarea și diversificarea relațiilor bilaterale cu statele din regiune, rezolvarea eventualelor divergențe și sensibilități în mod constructiv, pentru a facilita și a alimenta procesele de cooperare regională;
- încheierea de parteneriate public – privat și regional – internațional, pentru derularea unor proiecte pragmatice care să aducă beneficii cetățenilor din statele regiunii și să stimuleze dezvoltarea, pe mai departe, a cooperării regionale;
- crearea și punerea în aplicare a unei politici de asistență pentru dezvoltare pentru statele din regiune care să susțină obiectivele politice ale României în raport cu regiunea (democrație, bună guvernare, economie de piață, stabilitate și securitate).

Interesul major al României trebuie să se regăsească în emergența unei R. Moldova democratice, stabile și prospere, în care problema transnistreană este rezolvată durabil și a cărei politică externă este orientată prioritar pe vectorul european și euro-atlantic. Viitorul european al R. Moldova constituie o obligație morală a societății românești. Sunt prioritare:

- sprijinirea apropierei R. Moldova de Europa, a consolidării legăturilor cu statele occidentale;
- încurajarea reformelor democratice, a pluralismului politic, a statului de drept;
- sprijinirea conectării progresive a economiei R. Moldova la piața comunitară;
- edificarea unui parteneriat bilateral solid, bazat pe asumarea comunității de cultură, limbă și tradiții;
- sistematizarea transferului de experiență pe planul relației cu UE;
- reducerea dependenței energetice a R. Moldova;
- extinderea conectărilor pe planul infrastructurii;
- dezvoltarea ofertei în domeniul învățământului;
- consolidarea prezenței mass-mediei publice românești în teritoriul de peste Prut;
- promovarea implicării UE și a SUA în soluționarea diferendului transnistrean;
- menținerea unei legături strânse permanente cu mecanismele multilaterale de negociere.

Relațiile cu Ucraina vor avea ca țintă echilibrarea și consolidarea raporturilor bilaterale de la nivelul cel mai înalt, până la cel al cooperării locale, transfrontaliere, în spiritul bunei vecinătăți, al menținerii cursului democratic, predictibil și stabil al acestui stat și în contextul susținerii aspirațiilor lui europene și euro-atlantice.

În relațiile cu Federația Rusă, interesul României vizează substanțierea și creșterea gradului de funcționalitate a relației bilaterale, prin susținerea unor relații pragmatice, pe baza identificării de obiective comune. Relația cu Federația Rusă va fi guvernată de principiile raporturilor existente între UE și Rusia. România va contribui în mod constructiv la

identificarea și promovarea unei voci unitare a UE în raport cu F. Rusă, bazată pe respectul reciproc, dorința de creștere a încrederii și de cultivare a zonelor de convergență, în condițiile respectării, la nivelul UE, a unui echilibru permanent între interesele comune UE–Rusia și importanța valorilor fundamentale ale construcției europene. Atât UE în ansamblu, cât și România, sunt direct și esențial interesate în promovarea unui curs stabil, predictibil, democratic, al politicii ruse și în cultivarea unui climat favorabil dialogului, încrederii reciproce și al respectării diferențelor.

Pentru atingerea acestor obiective, România își va axa acțiunea diplomatică pe:

- cultivarea mecanismelor de consultare periodică la diferite niveluri, pe teme de pe agenda internațională, în spiritul dialogului și schimbului de opinii deschis;
- contacte politice periodice la nivel înalt;
- identificarea posibilităților de cooperare sectorială bilaterală și stimularea pătrunderii companiilor românești pe piețele din anumite regiuni ale Federației Ruse;
- intensificarea contactelor la nivel local și regional, inclusiv prin proiectele adresate regiunii Mării Negre;
- extinderea rețelei consulare pe teritoriul Federației Ruse;
- dezvoltarea relațiilor culturale, științifice, a contactelor inter-personale și a cooperării între reprezentanții societății civile pe teme de interes reciproc.

Principala linie de orientare a politicii externe a României față de statele din Caucazul de Sud se va îndrepta către promovarea relațiilor bilaterale și a cooperării multilaterale în plan regional, pe baza unei abordări pro-active, care accentuează interesele politice comune, respectarea drepturilor omului, consolidarea democratică, promovarea reformelor economice, creșterea încrederii și a dialogului pe teme regionale și internaționale, asigurarea securității energetice a României și promovarea intereselor economice în regiune.

România va trebui să abordeze într-un registru nou relațiile cu statele din Asia Centrală. Noul context internațional, european și regional, precum și noul statut al României impun creșterea implicării României în Asia Centrală, în plan bilateral și prin contribuția la relațiile UE-Asia Centrală și urmărirea asiduă a extragerii beneficiilor politice și economice mai largi care pot deriva din această implicare.

2.2.6. Reafirmarea României ca partener important de dialog și cooperare al statelor din toate regiunile lumii

În spațiul european, România are relații de parteneriat strategic cu Marea Britanie, Italia, Spania și Ungaria, un parteneriat strategic în domeniul economic cu Germania și un parteneriat pentru Europa, în relația cu Franța. De asemenea, funcționează mecanisme de cooperare, axate pe problematica afacerilor europene, cu Irlanda, Spania, Portugalia, Finlanda, Grecia, Italia, Suedia și Austria.

România va acționa atât în vederea promovării interesului european, cât și a intereselor sale specifice, având în vedere ponderea pe care o deține în procesul decizional european și poziția geostrategică în regiune. În acest scop, se vor avea în vedere, *inter alia*:

- dialog constant cu statele europene pentru promovarea inițiativelor României în domenii de interes strategic pentru țara noastră;
- obținerea sprijinului partenerilor europeni pentru proiectele energetice de interes pentru România; monitorizarea evoluțiilor pozițiilor și alianțelor care se formează pentru materializarea proiectelor energetice de interes;
- intensificarea schimburilor comerciale, echilibrarea balanței comerciale, stimularea investițiilor reciproce și a participării prin *joint-ventures* sau investiții comune pe terțe piețe;

- cooperarea cu partenerii europeni pentru combaterea crimei organizate și a tuturor formelor de trafic ilegal;
- valorificarea, în zona Mării Negre, a experienței acumulate de către statele membre în cooperarea din cadrul Dimensiunii Nordice a UE și al Procesului Barcelona;
- valorificarea expertizei unor state, precum Spania, Portugalia, Italia, în absorbția fondurilor structurale;
- coordonarea demersurilor cu statele din Europa Centrală și de Sud-Est pentru eliminarea obligativității regimului de vize pentru călătoriile în SUA;
- continuarea mecanismului ședințelor comune de guvern cu Ungaria;
- continuarea proiectelor de cooperare transfrontalieră cu Bulgaria și Ungaria;
- urmărirea concretizării proiectelor cu finanțare nerambursabilă din partea Elveției și Norvegiei;
- amplificarea relațiilor cu Turcia, în contextul susținerii aspirațiilor europene ale acestui stat și al potențialului cooperării în regiunea Mării Negre.

În relațiile cu SUA, acțiunile prioritare vor viza:

- realizarea unui dialog politic amplu și cuprinzător;
- abordarea în dialogul politic a temelor principale ale agendei internaționale și diversificarea formelor de consultare bilaterală;
- promovarea aprofundării și consolidării cooperării transatlantice;
- menținerea interesului SUA față de regiunea Mării Negre, R. Moldova și, în general, vecinătatea României;
- dezvoltarea relațiilor economice bilaterale și creșterea investițiilor americane în România;
- finalizarea negocierilor bilaterale privind cadrul legal al prezenței forțelor americane pe teritoriul României (aranjamentele de implementare a Acordului de acces) și aplicarea prevederilor acestuia.

România va urmări dinamizarea, extinderea și diversificarea relațiilor cu statele din regiunea Asia-Pacific și cu principalele organizații regionale, în plan politic, economic și al securității, prin:

- consolidarea și promovarea poziției de contributor la politica UE față de Asia-Pacific;
- amplificarea cooperării politice cu țările din regiune, diferențiată pe nivele de prioritate și în funcție de specificul relațiilor României cu țările respective;
 - dezvoltarea relațiilor cu țările cu care împărtășește valori fundamentale (Japonia, India, R. Coreea, Australia);
 - păstrarea și amplificarea relației speciale cu China și transformarea ei într-un parteneriat pragmatic, cu accent pe cooperarea economică, tehnico-științifică și culturală;
 - fructificarea relațiilor tradiționale cu lumea musulmană, pentru a încuraja state ca Indonezia, Malaiezia și Pakistan în promovarea „islamului moderat” și a contribui astfel la limitarea expansiunii fundamentalismului islamic;
 - dezvoltarea dialogului politic cu alte țări importante din regiune (Pakistan, Indonezia, Thailanda, Filipine, Vietnam);
- extinderea și consolidarea ariei de democrație, bună guvernare, supremație a legii și respectare a drepturilor omului;
- inițierea și instituționalizarea unui nou mecanism de dialog și consultări cu țările care dețin președințiile în exercițiu ale organizațiilor regionale (ASEAN, Forumul Regional ASEAN, SAARC etc.) sau sunt membri în importante organizații internaționale, cum ar fi Consiliul de Securitate al ONU;
- valorificarea oportunităților de cooperare cu partenerii asiatici pentru a asigura progresul economic al României;
- promovarea de noi inițiative în cadrul dialogului bi-regional Europa-Asia (ASEM).

Raporturile României cu statele din Orientul Mijlociu și Africa de Nord trebuie accelerate și diversificate, pe baze pragmatice, cu scopul asigurării unor surse de aprovizionare alternativă cu petrol și gaze naturale. Pentru aceasta este necesară dezvoltarea treptată a unui dialog politic constructiv, focalizat pe elementele de complementaritate și convergență, bazat pe respectarea nevoilor de securitate, stabilitate și dezvoltare economico-socială.

În relațiile cu statele din Africa sub-sahariană va continua actualizarea și modernizarea cadrului juridic al cooperării, se vor organiza consultări bilaterale cu implicarea reprezentanților sectoarelor public și privat, vor fi cofinanțate proiecte cu donatorii tradiționali din UE, se va acorda, în funcție de necesități, asistență umanitară și se va avea în vedere participarea la misiuni internaționale de stabilizare și reconstrucție.

Pentru reînscirerea relațiilor României cu America Latină pe o traiectorie ascendentă, vor fi urmărite: transmiterea unui mesaj politic ferm privind interesul României de a revitaliza relațiile bilaterale cu țările din America Latină; asumarea de către România a mecanismelor de concertare politică și cooperare economică existente între UE și țările din America Latină, în primul rând prin consolidarea și multiplicarea canalelor de comunicare, apte să permită utilizarea acestor mecanisme și, cu titlu prioritar, participarea în condiții favorabile la competiția de pe piețele regionale; transmiterea către cercurile de afaceri latino-americane a unor mesaje ferme de disponibilitate, stabilitate și siguranță în afaceri; îmbunătățirea cunoașterii oportunităților de afaceri și stimularea interesului pentru sporirea fluxurilor de investiții în ambele sensuri.

2.2.7. Promovarea și protejarea intereselor cetățenilor români și a românilor de pretutindeni; menținerii identității etnice și culturale a românilor din afara granițelor

Principalele coordonate care vor defini acțiunea diplomatică a României cu privire la protejarea intereselor cetățenilor de naționalitate sau origine română vor fi:

- coordonarea demersurilor cu statele din Europa Centrală și de Sud-Est pentru eliminarea obligativității regimului de vize pentru călătoriile în SUA și continuarea demersurilor pentru asigurarea libertății de mișcare, prin desființarea vizelor pentru Canada, Japonia etc.;
- continuarea demersurilor pentru eliminarea restricțiilor de acces al cetățenilor români pe piața muncii din Austria, Belgia, Marea Britanie, Franța, Germania, Irlanda, Italia, Grecia, Olanda, Portugalia, Spania și Ungaria;
- ridicarea standardelor serviciilor consulare, în condițiile creșterii comunităților românești din străinătate și ale reflectării evoluțiilor economice interne pozitive în creșterea numărului de turiști români în străinătate;
- păstrarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a minorităților române din țările vecine;
- sprijinirea comunităților românești din statele occidentale.

În domeniul asistenței consulare, sunt prioritare:

- respectarea angajamentelor asumate de MAE în cadrul PAS revizuit în 2007, Strategiei Naționale de Management Integrat al Frontierei de Stat a României în perioada 2007-2010, Planului de Acțiune pentru Implementarea Strategiei Naționale privind Imigrația pentru perioada 2007-2010, în scopul pregătirii aderării României la Spațiul Schengen în anul 2012;
- implementarea componentei naționale a *Visa Information System* (VIS);
- derularea unor viitoare acțiuni privind Centrele Comune de Aplicații;
- lansarea de propuneri pentru consolidarea și actualizarea *acquis*-ului privind eliberarea de vize, în particular prin propunerea stabilirii de „*Community Code*” privind vizele;

- armonizarea în domeniul introducerii datelor biometrice în pașapoarte, vize și alte documente oficiale;
- promovarea unei mai bune cooperări între consulatele statelor membre ale UE;
- continuarea demersurilor pentru asigurarea integrală a „*visa waiver reciprocity*”;
- formarea unui corp consular stabil și organizarea procesului de pregătire profesională continuă;
- organizarea componentei naționale a unității de criză consulară care va servi ca punct de contact cu statele membre UE;
- implementarea sistemului de înregistrare facultativă a cetățenilor români care călătoresc în străinătate în cadrul paginii web a Ministerului Afacerilor Externe, în special pentru statele cu potențial de risc crescut;
- extinderea rețelei de oficii consulare ale României în țările în care numărul cetățenilor români este în creștere;
- amenajarea tuturor oficiilor consulare române la standardele Schengen;
- realizarea unor campanii de imagine privind drepturile și obligațiile cetățeanului român în străinătate, precum și mediatizarea constantă a activității consulare;
- îmbunătățirea fluxurilor de comunicare cu autoritățile administrației centrale implicate în activitatea consulară.

Având în vedere creșterea și consolidarea comunităților românești din străinătate, ca urmare a emigrației în țările occidentale, precum și cerințele și așteptările la adresa diplomației României, politica față de cetățenii români aflați în afara țării și etnicii români cetățeni ai altor state devine tot mai importantă și vizibilă. Această politică, percepută în mod nemijlocit de cetățeni și monitorizată atent de mass-media interne și internaționale, trebuie transformată, cu viziune, eforturi hotărâte și investiții bine planificate, în instrument de realizarea a obiectivelor României și de promovare a imaginii, culturii și valorilor românești.

În domeniul relațiilor cu românii de pretutindeni, vor avea prioritate:

- educația în limba română, prin: finanțarea proiectelor inițiate de comunitățile românești pentru organizarea de cursuri de limba română, istorie și geografie a României; îmbunătățirea situației bibliotecilor școlare românești; facilitarea accesului la publicații în limba română pentru comunitățile românești;
- păstrarea identității culturale și religioase, prin: susținerea proiectelor de punere în valoare a patrimoniului cultural românesc, de păstrare a tradițiilor și de promovare a artei populare românești autentice; susținerea preoților care slujesc în limba română în alte țări și deschiderea unui număr cât mai mare de școli parohiale; susținerea financiară a construcției, renovării și amenajării de biserici românești acolo unde există comunități numeroase de români; crearea și extinderea numărului de emisiuni în limba română în mass-media locală; crearea unui parteneriat stabil între TVRI, RRI și mass-media de limba română din afara granițelor, pentru promovarea de proiecte comune care să schimbe atitudinea negativă față de etnicii români; facilitarea colaborării între organizațiile românilor din diverse state europene cu scopul cunoașterii, colaborării și sprijinirii reciproce;
- construirea de rețele profesionale în cadrul comunităților românești din diaspora;
- valorificarea potențialului politic, economic, social și cultural pe care îl au, prin dimensiunea și dinamica lor, comunitățile românești din spațiul european și extra-european;
- construirea unui parteneriat al autorităților române cu asociațiile de români din străinătate pentru găsirea de soluții la problemele cu care se confruntă românii din afara granițelor în țările de reședință;

- consolidarea internă a comunităților românești și sprijinirea manifestărilor culturale românești în cadrul comunităților naționale în care sunt integrate;
- implicarea activă a comunităților românești, pe plan internațional și în țările de reședință, în sensul afirmării identității românești și a consolidării relațiilor bilaterale pe plan politic, economic și cultural;
- promovarea unei relații de cooperare cu statele de reședință în domeniul protejării drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale;
- promovarea și recunoașterea oficială a personalităților din diaspora.

2.2.8. Promovarea valorilor culturale și spirituale naționale; remodelarea și intensificarea demersurilor de diplomatie publică pentru îmbunătățirea imaginii României și creșterea gradului de înțelegere și susținere a politicii externe în rândul cetățenilor români și la nivelul opiniei publice internaționale

În acest domeniu, sunt prioritare:

- continuarea programului de valorizare a contribuției culturii române la patrimoniul cultural comun european;
- stabilirea unui dialog cultural cu spații din afara continentului european (Orientul Mijlociu și Asia-Pacific, America Latină, Africa);
- protejarea vorbitorilor de limbă română prin încurajarea și sprijinirea accesului la produsele culturale românești;
- protejarea identității limbii române acolo unde este denumită altfel (moldovenească, vlahă);
- asigurarea și gestionarea suportului documentar arhivistic al MAE necesar cercetării științifice desfășurate în colaborare cu cercetători, institute academice și universitare din țară și străinătate, de interes pentru mediul academic, în domeniul politicii externe.

Într-o lume în care globalizarea are un impact decisiv asupra vieții colectivităților și indivizilor, diplomația publică devine un element tot mai important de sprijinire a realizării obiectivelor de politică externă. Ea reprezintă, totodată, un instrument important de comunicare între serviciul diplomatic și opinia publică internă și internațională.

În perioada următoare, acțiunile de diplomatie publică subsumate obiectivului îmbunătățirii imaginii României și a cetățenilor ei se vor concentra pe:

- realizarea unei strategii de diplomatie publică integrate care să permită transmiterea de mesaje unitare cu precădere mediului politic, formatorilor de opinie, mediului academic și societății civile;
- crearea de parteneriate, în acest sens, cu organizații și instituții cu competențe în promovarea imaginii României în străinătate;
- cultivarea de parteneriate cu instituțiile academice și societatea civilă din România și din statele partenere pentru creșterea sprijinului opiniei publice interne și internaționale față de pozițiile și marile obiective de politică externă ale României;
- suplینirea deficitului de informație despre cultura și civilizația românească;
- atenuarea impactului de imagine al exploatării distorsionate la nivel mediatic a prezenței tot mai numeroase a cetățenilor români în străinătate;
- contribuția la eforturile de stimulare a dialogului între culturi și civilizații.